

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060108

DOM
2019-03-11
Stockholm

Mål nr
P 10418-18

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2018-10-12 i mål nr P 2909-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

K N

Motpart

Härjedalens kommun
Medborgarhuset
842 80 Sveg

SAKEN

Detaljplan för F, X, Y och Z i Härjedalens kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Kommunfullmäktiges i Härjedalens kommun beslut den 2 oktober 2017, dnr 214-475-17 Ks, Kf § 158 att anta detaljplan för F, X, Y och Z i Härjedalens kommun.

Dok.Id 1481873

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

K N har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ge prövningstillstånd och, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, upphäva kommunfullmäktiges i Härjedalens kommun beslut att anta detaljplan för F, X, Y och Z i Härjedalens kommun.

Härjedalens kommun har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Parterna har utvecklat sin respektive talan på i allt väsentligt samma sätt som redovisats i mark- och miljödomstolens dom.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner att det finns skäl att ge prövningstillstånd och ta upp målet till omedelbart avgörande.

Till stöd för sitt överklagande har K N anfört bl.a. att det gransknings- utlåtande som kommunen upprättat inte har tillställts honom förrän beslutet att anta detaljplanen hade fattats.

Kommunen, som i Mark- och miljööverdomstolen har anmodats att särskilt yttra sig över K Ns ovan berörda invändning, har i den delen anfört att sakägare har haft möjlighet att hos kommunen begära att få ta del av både samrådsredogörelser och granskningsutlåtanden samt att K N har deltagit vid ett möte angående detaljplanen den 16 februari 2017 där det fanns möjlighet att i dialog med exploitören, planförfattaren, lantmäteriet och kommunen lyfta angelägna frågor i den aktuella detaljplanen.

I 5 kap. 23 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, föreskrivs det att kommunen efter granskningstiden ska upprätta ett granskningsutlåtande som ska innehålla en sammanställning av de skriftliga synpunkter som inkommit under granskningstiden

och en redovisning av kommunens förslag med anledning av synpunkterna. Granskningsutlåtandet eller ett meddelande om var det finns tillgängligt ska så snart som möjligt skickas till dem som inte har fått sina synpunkter tillgodosedda (se 5 kap. 24 § första stycket PBL). Bestämmelsen överensstämmer med innehållet i 5 kap. 27 § andra stycket första meningen i den numera upphävda äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL. Enligt förarbetena till ÄPBL bör granskningsutlåtandet expedieras snarast möjligt och senast samtidigt som utlåtandet skickas till det organ som ska anta detaljplanen. Syftet är i första hand att ge information om ärendets gång. Granskningsutlåtandet kan emellertid även ge upphov till kontakt med de förtroendevalda. Denna möjlighet kan ha ett betydande värde för både sakägare, övriga berörda och politiker. (Se prop. 1985/86:1 s. 620.)

Enligt 1 kap. 2 § PBL är det en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Bestämmelsen ger kommunen möjlighet att inom förhållandevis vida ramar avgöra hur marken inom den egna kommunen ska disponeras. Den myndighet som prövar ett överklagande av ett beslut att anta en detaljplan ska enligt 13 kap. 17 § första stycket PBL endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som annars framgår av omständigheterna. Detta kan sägas innebära att den materiella prövningen är begränsad; i praktiken stannar den i många fall vid en bedömning av om beslutet att anta en detaljplan ligger inom ramen för det handlingsutrymme som de materiella reglerna ger kommunen.

Eftersom utrymmet för materiell överprövning av en detaljplan är begränsat finns det skäl att ställa förhållandevis stränga krav på den formella handläggning som föregår antagandebeslutet. Detta gäller särskilt i de delar som syftar till att berika beslutsunderlaget med synpunkter från berörda intressenter i den typen av bedömningsfrågor som inte kan bli föremål för någon egentlig överprövning i domstol. Kommunens skyldighet att informera om granskningsutlåtandet bör ses i denna kontext.

I detta fall framgår det av utredningen att ett granskningsutlåtande har upprättats och, enligt vad kommunen anfört, funnits tillgängligt hos kommunen, men att varken

utlåtandet eller något meddelande om var det fanns tillgängligt har skickats ut på föreskrivet sätt.

Denna brist i handläggningen kan ha haft betydelse för K Ns och andra sakägares möjlighet att bevaka sin rätt och att framföra synpunkter till de förtroendevalda beslutsfattarna, vilket i sin tur kan ha haft betydelse för beslutet att anta detaljplanen. Kommunens beslut att anta detaljplanen bör därför upphävas. (Jfr regeringens beslut den 14 juni 2006 i ärende M2005/6565/F/P.)

Vid denna utgång prövar Mark- och miljööverdomstolen inte de övriga invändningar mot detaljplanen som K N har framfört.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Gösta Ihrfelt (deltog inte i beslutet om prövningstillstånd), tekniska rådet Börje Nordström och hovrättsrådet Ralf Järtelius, referent.

Föredragande har varit Malin Blohm.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-10-12
meddelad i
Östersund

Mål nr P 2909-17

PARTER

Klagande

K N

Motpart

Härjedalens kommun
Medborgarhuset
842 80 Sveg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kommunfullmäktiges i Härjedalens kommun beslut 2017-10-02, dnr 214-475-17
Ks , Kf § 158, se **bilaga 1**

SAKEN

Detaljplan för F, X, Y och Z, i Härjedalens kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen upphäver den administrativa planbestämmelsen om att bygglov inte får ges för bostadshus innan avlopps- och vattenförsörjningen är ordnad.

Det ankommer på kommunen att föra in ändringen på ett entydigt sätt i planhandlingarna.

2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övriga delar.
-

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 708 831 28 Östersund	Storgatan 6	063-15 06 00 E-post: mmd.ostersund@dom.se www.ostersundstingsratt.domstol.se	063-15 06 90	måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Härjedalens kommun beslutade den 2 oktober 2017 att anta detaljplan F, X m.fl. Detaljplanens syfte är att skapa 85 nya tomter för permanent- och fritidsbebyggelse på ett område nordost om och i direkt anslutning till Uppvallens befintliga fritidshusområde samt att skapa möjlighet att anlägga en spårcentral för skidåkning med ett angränsade vandrarhemsboende.

YRKANDEN M.M.

K N, delägare i Å, har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva kommunens beslut att anta detaljplanen. Till stöd för sin talan har han anfört sammanfattningsvis följande.

Brister i handläggningen

Enligt 5 kap. plan- och bygglagen (PBL) är det kommunen som ska sammanställa och kommentera alla skriftliga synpunkter på ett förslag till detaljplan i ett granskningsutlåtande. Granskningsutlåtandet ska också innehålla kommunens förslag med anledning av synpunkterna och särskilt viktigt är att redovisa vilka synpunkter som kommunen inte har tagit hänsyn till. Dessutom ska kommunen, när den sammanställt granskningsutlåtandet, skicka det eller ett meddelande om var utlåtandet finns tillgängligt till alla som inte fått sina synpunkter tillgodosedda, å det snaraste, och inte som i detta fall avvakta till efter fullmäktiges beslut. Utlåtandet borde ha funnits framme senast inför miljö-och byggnämndens möte den 15 juni 2017 och kunde då skickats ut till de som skulle ha det, t.ex. till honom.

Med hänvisning till regeringsrättsavgörande RÅ 1995 not. 141, är det kommunens ansvar att ta fram utlåtande för att de som haft synpunkter ska få ett rättvist bemötande av dessa. I detta fall är både granskningsutlåtandet och samrådsredogörelsen upprättade av exploatörens konsult, som både bemött synpunkter och gjort de avvägningar mellan olika intressen som det åligger kommunen att göra. Kommunen har enbart utgjort en samrådspart och handlingarna saknar underskrift av kommunal tjänsteman, vilket förstärker intrycket av att det inte är kommunens syn på invändningarna som redovisats och att det heller inte är

kommunens avvägning mellan allmänna och enskilda intressen som redovisats. Utöver detta finns formuleringar om ovidkommande möten. Vidare finns konsultens logotyp på utlåtandet.

Det är allvarliga brister i planhandlingarna. De är ofullständiga och missledande i sin utformning. Genom att hantera fakta ovarsamt så har exploitören misslett berörda fastighetsägare, men troligtvis även kommunen. Flertalet utredningar har allvarliga brister såsom undanhållande av fakta, direkta faktafel, juridiska fel och felaktiga slutsatser. Kommunen har inte haft någon dialog med varken Lofsdalsbor eller stugägare i området. I stället har kommunen från börjat avvisat försök till kontakt och agerat passivt genom att låta exploitören ta fram underlag och okritisk låtit detta vara planhandlingar.

Kommunfullmäktige har frångått sin egen översiktsplan från 2012 och detta utan att informera eller höra berörda stugägare. Bevekelsegrunden var att detaljplaneområdet behövde vara större än översiktsplanens illustration, för att kunna få ekonomi och avans för exploitören. Kommunen har tappat helhetsperspektivet på Lofsdalens utveckling. Bebyggelsen och exploateringen utnyttjar de naturtillgångar som man vill sälja Lofsdalen och hela Härjedalen med.

Vid samrådet presenterades ett hotellkomplex i planen, vilket inte var med i "planprogrammet". Detaljplanen kan inte genomföras innan konsekvenser av ett hotell (eller vandrarhem) utretts.

Genomförandet av detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och därför har en miljökonsekvensbeskrivning upprättats så att den betydande miljöpåverkan kan identifieras, beskrivas och bedömas. Det primära syftet med en sådan är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. Av 6 kap. 12 § miljöbalken framgår vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla. Då kommunen inte har redovisat en sådan särskild sammanställning som krävs så bryter kommunen mot 6 kap. 16 § miljöbalken.

Naturvärdesinventeringen är inte fullständig då den inte tar med området mellan Gulärlan och Lövsångaren; kanske den mest utsatta delen av planområdet. Att enbart redovisa en naturinventering som visar vilka värden som går förlorade vid exploateringen känns torftigt. Den saknar även viktiga delar som gäller växt-och djurliv i stort och däggdjursperspektiv i synnerhet. Den skulle även kunna kompletteras med hur friluftslivet påverkas.

Om planbestämmelsen om ordnad va-försörjning tas bort som villkor för bygglov, kan planhandlingarna inte anses vara fullständiga och då ska en ny planprocess genomföras.

Detaljplanens utformning

Uppvallens norra delar är utbyggd från mitten på 1970-talet och har en egen karaktär. Med Uppvallsvägen som angöringsväg, har man samlat grupper med hus i väster och sparat områden mellan dessa husgrupper. Detta har gjort att man kunnat minimera störningar och öppnat bebyggelseområdena åt söder och väster, d.v.s. att man kan nå fjällvidderna utan att bli störd av biltrafiken till norr därom liggande husgrupper, ända upp till Ljungpiparen. Denna "gata" som tillkommit senare har ändå följt samma struktur.

Befintliga tomter, som ska vara 1 500 m², får bebyggas med enbostadshus på 120 m². Byggrätten ger/har gett lagom stora hus för ett fritidsboende med plats för storstuga m.m. och plats för 6–8 bäddar. Fjällstugegestaltningen med liggande träpanel är dominerande även om ett och annat hus har stående panel. Färgskalan är blandad med allt från ljus grå till mörkare brunt/svart. För att nyttja dessa stugor måste man använda sig av bil. För att fylla alla stugor så krävs således två bilar per fastighet men även för att ta sig till slalombackarna.

Uppvallens fördelar ligger mycket i att husgrupperna ligger med natur runt omkring sin gata med behagligt avstånd mellan grupperna. Det skapar trygga och överblickbara enheter inom Uppvallen. Närhet och god tillgänglighet finns till

befintliga spårssystem för både skid- och skoteråkare samt till byn. Hovärken med sina alpina anläggningar syns från de flesta hus då den finns bara ett stenkast bort.

Detaljplanen för F frångår den struktur och karaktär som finns i Uppvallenområdet. Området kommer att uppfattas som ett stort bebyggelseområde som enbart avgränsas av sina yttre bebyggelsegrupper. Med de stora byggrätterna (dubbel area jämfört med befintliga Uppvallen) och täta husgrupperingar blir F dominerande och kommer att synas på långt håll. När den är fullbygd kommer den att dominera på fjället vare sig man kommer via Uppvallsvägen eller rör sig uppe på fjället. Landskapsbilden förändras ansenligt och Fs hus kommer att vara dominerande oavsett varifrån man ser området. Ett "bra" (dåligt) exempel är spårcentralen/raststugan vid korsningen Hovärksspåret och Pettersonspåret, där F kommer att breda ut sig över berget i hela dess längd. Spårsystemet delas upp i två delar och Hovärksspåret dras om antingen så det tangerar fastigheterna i norr eller sammanförs med Strådalsleden. Känslan av att åka skidor på fjället försvinner. Epitetet "den lilla byn" (med den stora skidåkningen) kommer på skam och Lofsdalens unika möjligheter till profilering slås i spillror. Att åka skidor här blir lika intressant som i vilken "sörländsk" stad som helst. För att få uppleva skidåkning på fjället, och sommartid vandring eller cykelåkning, blir man tvungen att ta sig med bil till parkeringar och utgå därifrån. Det nya bostadsområdet kommer att få en barriäreffekt för övre Uppvallen. För att nå fjället med sina skoterleder, skidsystem och vandringsleder får de instängda bostadsgrupperna Gulärlan, Fjällripan och Ljungpiparen använda en smal och lång passage mellan den nya bebyggelsen och Ljungpiparen eller korsa den farliga och mycket trafikerade angöringsvägen till F.

Naturmiljön i fjälllandskapet tar skada av en sådan här exploatering både inom och utanför områdets gränser. Våtmarker, sjöar och vattendrag påverkas av ingrepp i tillrinningsområdet och här är hushållningsbestämmelserna tillämpliga. Staten bör ingripa om en exploatering/detaljplan innebär att ett riksintresse inte tillgodoses. Hela planområdet hamnar inom riksintresse för friluftsliv, vilket kommer att

påverkas negativt. Om det blir en påtaglig skada på riksintresset eller inte är en bedömning som mark- och miljödomstolen ska göra.

Planen medger cirka 84 tomter med byggrätter på 250 m²–300 m² inklusive uthus, vilket är 2–2,5 gånger mer än Uppvallens tidigare byggrätter med några få undantag. Tomterna får även ha två bostäder. Till detta kommer ett hotell/vandrarhem samt 400 parkeringsplatser. Oavsett om antalet lägenheter blir 84 stycken enbostadshus eller 168 stycken tvåbostadshus alstrar detta tillsammans med hotellet en fördubbling av bäddkapaciteten.

Vägnät och störningar

För att fylla dessa bäddar krävs bilar som kommer att uppgå till 300–350 stycken och därtill 400 stycken bilar som bara ska parkera. Att beräkna transportarbetet är en uppgift som inte ens exploatörens konsult kunnat göra. Om alla bilar bara flyttas en gång om dagen så är ökningen jämförbar med en årsmedeldygnstrafik på 1500–2000 fordon. Detta medför både kapacitets- och trafiksäkerhetsproblem. Den planerade avfarten/påfarten till och från Uppvallsvägen har en stor möjlighet att bli Härjedalens absolut farligaste utfart då sikten är så begränsad och utfarten ligger mellan två backar och med en snäv och farlig förskjutning till Bergfinkens anslutning. Bredden på anslutningsvägens vägområde (cirka 16 m) synes väldigt tilltagen, då vägen genom ett grönområde måste hållas "osynlig" och det räcker alltså med en körbana på 5,5 m och 2 m för dike/snöupplag på vardera sidan. Exploatören ska inte använda samfällighetsföreningens mark för egen vinnings skull. Det finns bra vägalternativ på exploatörens egen mark öster och norr om Ljungpiparen. Alternativ för anslutningsvägen borde ha redovisats.

När en tredjedel av F är bebyggd synes långsökt att föreslå att en ny väganslutning ska utföras och som ett svepskäl för att kunna behålla utfarten till Uppvallsvägen. Relevansen av denna väg är inte utredd i sak, utan bara ett förslag från trafikkonsulten. Fördelningen av vägbyggnadskostnader och ansvaret för att detta blir gjort är inte säkerställt utan kan till sist hamna på samfällighetsföreningen och inte på exploatören.

Trafikutredningen bygger på missvisande trafiksiffor. De är framtagna för att minska intrycket av vilka störningar som uppkommer. Däremot innehåller trafikutredningen slutsatser som är intressanta: att störningar uppkommer, att trafiken blir så eskalerande att korsningen vid Uppvallsvägen är trafikfarlig, att Uppvallsvägen inte har kapacitet för den utökade trafiken och att utfarten till länsväg 502 från Uppvallsvägen bör byggas trafiksäkrare. Kommunen har inte säkerställt att exploatören ska ansvara för de vägombyggnadsåtgärder som krävs för att undvika trafikstörningar och höja trafiksäkerheten. Det som dyker upp i planen är ett markreservat för utfarten till Uppvallsvägen, men ansvaret för att bygga den nya vägen har inte reglerats.

Ett genomförande av detaljplanen skulle medföra oacceptabla ljud- och ljusstörningar samt luftföroreningar, i synnerhet på hans fastighet Å och även för många andra stugägare i områdena Lövsångaren, Bergfinken, Gulärlan och Ljungpiparen. Genom den storskaliga byggnationen så kommer störningar att uppkomma och det i en omfattning långt mer än den marginella påverkan som exploatören beskrivit. Det blir stora och oacceptabla konsekvenser för omkringliggande natur och befintliga fastigheter.

Hans uteplats är vänd mot den nya vägen och blir särskild utsatt. Buller kommer att alstras och enbart det nya området trafik ger oacceptabla bullernivåer 20–30 m från väggkant. Med stora trafikmängder hamnar nivån på cirka 60 dB(A) enligt Boverkets och Naturvårdsverkets beräkningsmodeller. Lövsångarens och Gulärlans bostäder kommer särskilt att utsättas för buller då dessa inte har någon biltrafik alls i dag.

Vid/framför hans fastighet och uteplats kommer det vidare att uppstå oönskade ljusreflexer och en ständig ström av bilavgaser. Utsläppen från bilarna kommer att ske direkt mot hans uteplats. Vägen höjdläge som inte är redovisad gör det svårt att beräkna hur mycket avgaser och partiklar som kommer att påverka närmiljön utomhus. Då vägen har en diagonal riktning genom naturmarken så kommer ljusreflexer från bilarnas lyktor att störa rakt in mot hans hus och in genom fönster. Det kommer att ske så frekvent att det kommer att vara oerhört störande. Då det

även kan bli tyngre fordon, t.ex. bussar till hotellet, kommer dessa ljusreflexer att göra än mer skada.

Strandskyddad mark ska inte användas för exploatering, framförallt när det finns mark utanför strandskyddat område som tillhör exploatören. Strandskyddet bör också finnas för den bäck som finns i anslutning till avfarten för nya vägen. Som särskilt skäl för strandskyddsdispens är inte allmänt intresse gångbart i något fall.

Dagvatten och va-nät

Dagvattenhanteringen bör belysas bättre och framförallt ur ett miljöperspektiv. Plogad snö är ju ett avfall som ska tas om hand. Ansvarsfrågan måste utredas om det är exploatören eller kommande gemensamhetsanläggning som bär ansvaret.

Planen saknar u-områden (marken skall vara tillgänglig för allmänna underjordiska ledningar) på mark som är betecknat med "Natur" och med "Lokalgata". Då kommunen ska vara huvudman för vatten och avlopp ska marken markeras med "u" för att kommunen ska få ledningsrätt och säkerställa att kommunen har tillgång till den marken. Enligt Boverket ska u-område tolkas som *markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar* och säkerställas med ledningsrätt.

Kommunen är huvudman för vatten och avlopp (och dagvatten?) och därmed föreligger en skyldighet att se till att det finns vatten och avlopp när området byggs ut. Att påstå i planbestämmelse att *bygglov inte får ges för bostadshus innan avlopps- och vattenförsörjningen är ordnad*, har således inte lagstöd och detaljplanen kan inte genomföras.

I va-planen förutsätts att vatten får tas från Uppvallens gemensamhetsanläggning och inte från något kommunalt vattenförsörjningssystem. Förutsättningarna för att klara vattenförsörjningen finns alltså inte i dagsläget, d.v.s. när planen antogs. Koppling till kommunalt försörjningsnät finns inte och närmaste anslutning finns på Hovärksvägen eller i anslutning till Däggdjursvägen.

Planbestämmelser

Särskilda skäl ska redovisas varför kommunen inte ska vara huvudman för de allmänna platserna. Det ska tydligt framgå varför och om förvaltningen ska sammanslås med den befintliga förvaltningen av allmänna platser inom Uppvallen. En gemensam förvaltning kan medföra kostnader för de som redan nu är medlemmar i befintliga gemensamhetsanläggningar. Om det ska bildas en gemensam förvaltning ska det klargöras vilken ersättning som medlemmar i befintliga gemensamhetsanläggningar ska ha. Planbestämmelsen om huvudmannaskap för allmänna platser är felformulerad då en bestämmelse inte kan gälla utanför planområdet, *angränsande till planområdet*, har inget lagstöd.

Planbestämmelsen för bebyggelsens utformning hänvisar till ett annat program eller utredning och har därmed ingen giltighet. De enskilda kraven ska ha egna bestämmelser var och en för sig. Bestämmelsen blir otydlig och saknar lagstöd i sin utformning.

Tas planbestämmelsen bort om ordnad va-försörjning som villkor för bygglov, kommer det att kunna påverka honom då utbyggnaden av infrastrukturen blir en segdragen historia över flera år, troligtvis mer än genomförandetiden. Det genererar även frågeställningar om genomförandet, då man skapar en osäkerhet om hur mycket exploitören ska bygga och med vilken standard innan de lämnar över va-anläggningen till kommunen. Vattenförsörjning som kommunen ska stå för finns ju ännu inte i området eller i dess närhet. Samfällighetsföreningens medlemmar måste därför godkänna att få kommunalt vatten, i strid mot den gällande detaljplanen, och delbekosta utbyggnaden. Om inte hela F byggs ut på en gång, så kan kommunen komma att belasta samfällighetsföreningen med avgifter som i stället bör påföras exploitören.

Att ta bort en planbestämmelse utan att komplettera planbeskrivningen är en allvarlig brist i kommunens hantering. Planbeskrivningen ska vara vägledande för hur detaljplanen ska genomföras. Den är det enda plandokument som finns om just genomförandet. Det är i planbeskrivningen det ska gå att se hur han blir påverkad

av detaljplanen, om han lider skada av kommande störningar och hur han kan drabbas ekonomiskt. Tankar som funnits, om än uttryckt i en olaglig planbestämmelse om villkor för bygglov, har gett honom och andra stugägare, samfällighetsförening samt övriga parter en bild av hur saker och ting ska genomföras. När kommunen medgett att ta bort planbestämmelsen om villkor för bygglov finns inte plangenomförandet på pränt längre, utan de blir hänvisade till de överenskommelser som kommunen och exploatören/fastighetsägaren snickrat ihop på sina kamrar. Då exploatören inte kunnat ge besked om när korsningen på Uppvallsvägen ska byggas om, så blir även detta med va-anläggningen en stor fråga. Deltagarna i samfällighetsföreningen blir ekonomiskt lidande när exploatören nu får göra som han vill.

Härjedalens kommun har medgett att den administrativa bestämmelsen om att bygglov inte får ges för bostadshus innan avlopps- och vattenförsörjningen är ordnad tas bort.

DOMSKÄL

Reglerna som ska tillämpas

Av 1 kap. 2 § PBL framgår att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten och kommunen har inom vida ramar att själv avgöra hur marken i den egna kommunen ska användas. I 13 kap. 17 § PBL stadgas att den myndighet som handlägger ett överklagande av ett beslut att anta en detaljplan endast ska pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna. Om myndigheten vid prövningen finner att beslutet strider mot en rättsregel ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Bara om kommunen har lämnat sitt medgivande får beslutet upphävas i viss del eller ändras på annat sätt.

Vid prövningen av frågor enligt PBL ska enligt 2 kap. 1 § PBL hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen. I 2 kap. 2 § PBL föreskrivs att prövningen i ärenden om bland annat planläggning ska syfta till att markområden används för det

eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1–8 §§ miljöbalken ska tillämpas.

Enligt 2 kap. 6 § PBL ska, vid planläggning, bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bl.a. stads- eller landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan.

I 2 kap. 9 § PBL stadgas att planläggning av markområden inte får ske så att den avsedda användningen eller byggnadsverket kan medföra en sådan påverkan på omgivningen som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt.

Vid prövning av frågor enligt PBL ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen. Vissa allmänna intressen, såsom miljö kvalitetsnormer, riksintressen och boendes hälsa, samt strandskydd bevakas i första hand av länsstyrelsen i egenskap av regional planmyndighet under planprocessen och vid prövning eller beslut enligt bestämmelserna i 11 kap. PBL.

Handläggningen av detaljplanen strider inte mot reglerna i PBL

Mark- och miljödomstolen har att pröva detaljplanens laglighet och inte dess lämplighet. Lämpligheten avgörs inom ramen för det kommunala självbestämmandet i en politisk beslutsprocess vilken har ägt rum i detta fall. Beslutet om antagande av detaljplanen har föregåtts av bl.a. samråd, samrådsredogörelse, kungörelse, granskning och granskningsutlåtande i enlighet med reglerna i PBL. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning föreligger det inte något skäl att upphäva beslutet på formella grunder.

Detaljplanen strider inte mot allmänna intressen

Länsstyrelsen har beslutat att inte överpröva kommunens beslut att anta detaljplanen. Detta innebär att länsstyrelsen bedömt att ett genomförande av detaljplanen inte skulle strida mot miljöbalkens regler om strandskydd m.m. eller andra allmänna intresse som länsstyrelsen har att bevaka enligt bl.a. PBL. Mark- och miljödomstolen gör ingen annan bedömning med anledning av vad K N framfört i målet.

Trafikförsörjningen uppfyller reglerna i PBL

Med ledning av vad som framkommit i målet om trafikförsörjningen till det nya planområdet bedömer domstolen, liksom länsstyrelsen, att kraven på trafiksäkerhet och lämplighet i övrigt är uppfyllda enligt 2 kap. PBL. Den sannolika trafikökningen på det befintliga vägnätet bedöms heller inte medföra sådant omgivningsbuller eller annan omgivningspåverkan att betydande olägenhet uppstår för den befintliga bebyggelsen.

Alla planbestämmelser uppfyller inte reglerna i PBL

Av planbeskrivningen framgår att markförlagda ledningar ska läggas ner samtidigt som vägarna byggs. Om kommunen som huvudman för ledningarna bedömer att rätten att bygga och bibehålla ledningarna i naturmark och i vägmark (allmän plats) inte behöver säkerställas med en planbestämmelse om u-område, ger K Ns invändningar inte anledning för domstolen att göra någon annan bedömning än kommunen gjort. Vid behov kan frågan om att bilda ledningsrätt på allmän plats med enskilt huvudmannaskap prövas i en lantmäteriförrättning av Lantmäteriet, trots att det inte finns någon planbestämmelse om u-område. Handläggningen av en lantmäteriförrättning för ledningsrättsupplåtelse underlättas dock alltid om det finns en planbestämmelse om u-område.

Planbestämmelserna måste vara relaterade till det som prövas i samband med lov och ska lätt kunna beaktas vid byggsamråd eller utgöra villkor för tillstånd enligt de lagar där lov eller tillstånd inte får beviljas i strid mot detaljplan. I en detaljplan får kommunen enligt 4 kap. 16 § första stycket punkt 1 PBL bestämma placering,

utformning och utförande av byggnadsverk och tomter. Detaljplanens bestämmelse att bebyggelsen ska utgå från västra Härjedalens byggnadstradition uppfyller inte självständigt PBL:s krav på tydlighet och på tillämpbarhet. Domstolen tolkar dock tillägget i bestämmelsen om takutformning, fasadmateriell m.m. som ett uttryck för vad denna tradition i praktiken innebär. Med det tillägget bedömer domstolen att planbestämmelsen trots allt uppfyller kraven i PBL.

I en detaljplan får kommunen enligt 4 kap. 14 § första stycket punkt 1 PBL bestämma att lov till en åtgärd endast får ges under förutsättning att en viss anläggning för vattenförsörjning eller avlopp, som kommunen inte ska vara huvudman för, har kommit till stånd. Enligt planbeskrivningen till detaljplanen ska kommunen vara huvudman för både vattenförsörjningen och avloppet. Planbestämmelsen saknar därmed stöd i PBL och utgör grund för att upphäva kommunens beslut om att anta detaljplanen. Kommunen har dock medgett att planbestämmelsen undantas ur detaljplanen. Domstolen anser att den ändringen inte påverkar förutsättningarna för plangenomförandet in den omfattningen att planprocessen i någon del eller i sin helhet behöver göras om.

I planbeskrivningen har planbestämmelsen om enskilt huvudmannaskap för allmän plats motiverats. Domstolen anser att den redovisningen uppfyller kraven som följer av PBL för att kunna frångå huvudregeln om kommunalt huvudmannaskap för allmän plats. Ordalydelsen i planbestämmelsen om att kommunen inte heller är huvudman för allmänna platser som angränsar planområdet, ser domstolen närmast som en upplysning och förklaring till varför det också ska vara enskilt huvudmannaskap inom det här planområdet.

Övrigt

Frågor som rör omprövning av befintliga gemensamhetsanläggningar, t.ex. om ersättning, till följd av att en detaljplan genomförs kan inte prövas inom ramen för ett mål enligt PBL utan prövas enligt annan lagstiftning.

Sammanfattning

Domstolen gör bedömningen att den antagna detaljplanen, med undantag av villkoret för bygglov kopplat till va-försörjningen, ligger inom ramen för vad den kommunala självbestämmanderätten enligt PBL medger. Beslutet att anta detaljplanen strider inte mot någon rättsregel om planbestämmelsen för att va-försörjningen ska vara ordnad innan bygglov beviljas upphävs. Det som K N anfört ger inte anledning till någon annan slutsats. Planbestämmelsen om va-försörjningen ska efter kommunens medgivande upphävas och överklagandet ska i övrigt avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 2 november 2018. Prövningstillstånd krävs.

På mark- och miljödomstolens vägnar

Lars Nyberg

Målet har avgjorts av rådmannen Lars Nyberg, ordförande, och tekniska rådet Mats Andersson. Föredragande har varit beredningsjuristen Ewa Holmberg.